

Manifest Strasburski

o ochronie mniejszości narodowych i języków mniejszościowych w ramach Unii Europejskiej

- Podsumowanie -

17 kwiecień 2014 r., Strasburg

My, członkowie Parlamentu Europejskiego i Intergrupy do spraw Mniejszości Tradycyjnych, Wspólnot Narodowych i Języków Parlamentu Europejskiego, podkreślamy, że podstawowe wolności, prawa człowieka i równość szans powinny być zapewniane wszystkim obywatelom Unii Europejskiej, włączając w to osoby przynależące do mniejszości.

Zwracamy uwagę, że mniejszości narodowe stanowią 8% populacji Unii Europejskiej, podczas gdy prawie 50 milionów osób, czyli 10% populacji UE posługuje się językami regionalnymi lub językami mniejszości. Mniejszości tworzone przez imigrantów stanowią 6.5% populacji UE – czyli pod 30 milionów osób. Żałujemy, że kwestia ochrony mniejszości nie otrzymuje większej uwagi ze strony instytucji Unii Europejskiej.

My, przyjaźnie nastawieni względem mniejszości, członkowie Unii Europejskiej zwracamy uwagę, że równe traktowanie jest fundamentalnym prawem, przysługującym wszystkim obywatelom, nie zaś przywilejem. Odnosząc się do kwestii mniejszości, relacje międzykulturowe i międzyetniczne mają kluczowe znaczenie zarówno dla przyszłości Unii Europejskiej, jak i jej stabilności, bezpieczeństwa, rozwoju i dobrych stosunków międzysąsiedzkich.

My, członkowie Parlamentu Europejskiego, wierzymy, że zarówno większość jak i mniejszość mają choć wzajemną, ale asymetryczną odpowiedzialność za integrację, zachowanie i rozwój tożsamości, kultury i języków społeczności mniejszościowych oraz obowiązek dbania o pokojowe stosunki międzyetniczne.

Wierzymy, że kwestią najwyższej wagi jest to, aby rozróżnić potrzeby i sposoby ochrony grupy ludności tradycyjnie zamieszkujące dane Państwo Członkowskie, od potrzeb i sposobów ochrony nowych mniejszości imigracyjnych, które osiedliły się w kraju gospodarza wskutek legalnej imigracji.

My, członkowie Parlamentu Europejskiego, wzywamy instytucje Unii Europejskiej do niezwłocznego rozwiązania tak zwanego dylematu Kopenhaskiego. Ustanowienie efektywnego mechanizmu mającego na celu obserwację i zagwarantowanie mniejszościom praw podstawowych i nabytych zarówno w państwach kandydujących jak i członkowskich Unii Europejskiej, jest zatem priorytetowe.

My, członkowie Parlamentu Europejskiego, opowiadamy się za inicjatywą wszechstronnego i prawnie wiążącego systemu ochrony mniejszości narodowych UE, regionalnych grup językowych i regionów konstytucyjnych oraz za wprowadzeniem sprawnie funkcjonującego mechanizmu służącemu obserwacji.

My, członkowie Parlamentu Europejskiego, nawołujemy do utworzenia Europejskiego Programu Ramowego dotyczącego Krajowych Strategii Ochrony Tradycyjnych Mniejszości Narodowych, na wzór Programu Krajowych Strategii Integracji Romów Unii Europejskiej.

My, członkowie Parlamentu Europejskiego, prosimy Przewodniczącego Parlamentu Europejskiego o przekazanie tego manifestu Komisji, Radzie, rządowi i parlamentom Państw Członkowskich oraz rządowi i parlamentom narodowym państw kandydujących jak i potencjalnym kandydatom do członkostwa w Unii Europejskiej.

Manifest Strasburski o ochronie mniejszości narodowych i języków mniejszości narodowych w ramach Unii Europejskiej

- A. zważywszy na to, że na kontynencie europejskim żyje ponad 300 różnych mniejszości narodowych i językowych wspólnot, 8% obywateli EU-28 należy do mniejszości narodowej; podczas gdy, blisko 50 milionów osób, czyli 10% populacji UE posługuje się językiem regionalnym lub językiem mniejszości;
- B. mając na uwadze, że motto UE brzmi „zjednoczeni w różnorodności”; mając na uwadze fakt, że celem Traktatu EU jest budowanie fundamentów dla coraz bliższej jedności ludów Europy;
- C. mając na uwadze, że Unia została utworzona na wartościach takich jak szacunek dla godności człowieka, wolność, demokracja, równość, praworządność i poszanowanie praw człowieka, łącznie z poszanowaniem praw osób należących do mniejszości; mając na uwadze, że wartości te są wartościami wspólnymi dla Państw Członkowskich, w społeczeństwie w którym przeważają takie zasady jak pluralizm, niedyskryminacja, tolerancja, sprawiedliwość, solidarność oraz równość między kobietami i mężczyznami;
- D. pamiętając, że jakikolwiek przejaw dyskryminacji na tle płci, rasy, koloru skóry, pochodzenia etnicznego lub społecznego, cech genetycznych, języka, religii lub wyznania, poglądów politycznych lub innych, przynależności do mniejszości narodowej, własności, urodzenia, niepełnosprawności, wieku lub orientacji seksualnej jest zabroniona;
- E. mając na uwadze, że Wnioski Końcowe Prezydencji Rady Unii Europejskiej w Kopenhadze z 21 i 22 czerwca 1993 roku stanowią, że poszanowanie i ochrona mniejszości jest wymogiem, który należy spełnić przy wnioskowaniu o członkostwo w Unii Europejskiej;
- F. pamiętając, że społeczności mniejszości narodowych mają szczególny wkład w kulturę europejską;
- G. mając na uwadze, że w odniesieniu do spraw mniejszości, relacji międzykulturowych i międzyetnicznych są one bardzo istotne zarówno dla przyszłości Unii Europejskiej, jak i jej stabilności, bezpieczeństwa, powodzenia i dobrych stosunków międzysąsiedzkich; mając na uwadze, że zarówno większości jak i mniejszości mają wzajemną, choć asymetryczną polityczną i moralną odpowiedzialność za procesy integracyjne, ochronę i rozwój tożsamości, kultury i języków społeczności mniejszościowych;
- H. zważywszy na fakt, że rozwiązywanie kwestii dot. mniejszości jest kluczową kwestią zarówno dla wewnętrznej i zewnętrznej legalności Unii Europejskiej, tak jak i jej

wiarygodność i wizerunek przywódcy w zakresie ochrony praw człowieka oraz roli światowego aktora w rozwiązywaniu konfliktów międzyetnicznych na całym świecie;

- I. mając na uwadze fakt, że każda osoba ma niepodważalne prawo wyboru w sprawie przynależności do mniejszości narodowej i pamiętając, że z wyboru tego lub z korzystania z powiązanych z nim praw nie powinny wynikać żadne ujemne skutki, żadne państwo nie może kwestionować swobody wyboru tożsamości podlegającej osobom należącym do mniejszości narodowych;
 - J. pamiętając o tym, że ochrona i promowanie różnorodności kulturowej i językowej między Państwami Członkowskimi jest podstawową wartością i głównym zadaniem Unii Europejskiej;
 - K. biorąc pod uwagę istniejące różnice pomiędzy ochroną mniejszości i polityką niedyskryminacji; zauważając, że równe traktowanie jest podstawowym prawem wszystkich obywateli, a nie ich przywilejem;
 - L. zważywszy na fakt, że od marca 2007 r. Unia Europejska wyposażona jest w instytucję odpowiadającą za ochronę praw podstawowych, łącznie z prawami osób należących do mniejszości narodowych – Agencja Praw Podstawowych we Wiedniu;
1. Powtarza, że w kwestiach wielojęzyczności, różnorodności kulturalnej i ochrony mniejszości narodowych, z biegiem czasu przyjął następujące stanowiska:

Potrzeba wspólnego europejskiego zbliżenia

- 2. Podkreśla, że wolności podstawowe, prawa człowieka i równość szans muszą być zagwarantowane wszystkim obywatelom Unii Europejskiej, jednak ochrona zarówno mniejszości narodowych i regionalnych jak i języków mniejszości w powiększonej Unii Europejskiej jest głównym celem, którego osiągnięcie nie jest możliwe jedynie poprzez walkę z ksenofobią i dyskryminacją, lecz wymaga przyjęcia szczególnych rozwiązań prawnych, językowych, kulturowych, społecznych itp.;
- 3. Wskazuje, że różnorodna UE pod względem zasad i polityk, takich jak praworządność, demokracja, dobrobyt, jakość życia, spójność społeczna, walka z wszelką dyskryminacją i niedyskryminacją, polityka dążąca do nieustannego usuwania różnic społecznych i regionalnych, współpraca międzynarodowa, decentralizacja, subsydiarność oraz poszanowanie dla różnic kulturowych i językowych, stanowią niepodważalne warunki dla ochrony zarówno osób należących do mniejszości narodowych jak i całego społeczeństwa. Są to wartości przyczyniające się do tworzenia Unii bardziej przyjaźnie nastawionej w stosunku do mniejszości. Są one również ze względu na te normy niezbędnym elementem zaangażowania Unii Europejskiej w celu wzmocnienia jej legalności;
- 4. Zauważa, że na podstawie Zaleceń 1201 (1993) Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy w sprawie protokołu dodatkowego Europejskiej Konwencji Praw Człowieka - w sprawie praw mniejszości narodowych i Zaleceń 1735 (2006) Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy dotyczącej pojęcia Narodu – względem których wiele państw wyraziło jednostronne zobowiązanie podczas procedury przystąpienia do Rady Europy lub względem których odniosły się *expressis verbis* podczas późniejszego zawierania dwustronnych traktatów w późniejszych latach– termin „mniejszość narodowa” odnosi się do grupy osób w danym państwie, które: zamieszkują je bez względu na obywatelstwo; od dawna utrzymują

- długoterminowe, stałe i trwałe więzi z ziemią na której mieszkają i z państwem na niej istniejącym; wykazują odrębne cechy etniczne, kulturowe, religijne lub językowe; są wystarczająco reprezentatywne pomimo mniejszej od reszty populacji liczebności; są zmotywowani troską o zachowanie tego, co tworzy ich wspólną tożsamość, kulturę, język, tradycję i/lub religię;
5. Uważa za niezbędne różnicowanie potrzeb i sposobów ochrony języków dla regionalnych grup językowych, które w ramach regularnej imigracji osiedliły się i zamieszkały na terenie danych Państw Członkowskich; Podkreśla się, że istnieje znaczna różnica w zobowiązaniach państwa w stosunku do osób i wspólnot należących do mniejszości narodowych jak i do imigrantów, czy nowych mniejszości; Wskazuje się, że w wypadku mniejszości imigracyjnych, państwo powinno przede wszystkim wykazać się pomocą na rzecz integracji tych społeczności z ogółem oraz powinno oferować pomoc w nauce języka tego państwa, łącznie nauką języków regionalnych w sytuacjach, gdzie języki te mają społecznie doniosłe znaczenie;
 6. Wskazuje, że korzystne środki wdrożone w celu ochrony osób i grup należących do mniejszości narodowych, wspierania ich odpowiedniego rozwoju i zagwarantowania równych praw i równego traktowania w stosunku do reszty populacji w sferach administracyjnych, politycznych, ekonomicznych, społecznych, kulturowych i innych, nie powinny być uznawane za przejaw dyskryminacji;
 7. Uważa, że społeczności tworzone przez mniejszości narodowe mają specyficzne potrzeby, inne od potrzeb innych grup mniejszościowych, tak że polityka publiczna powinna poświęcać tym potrzebom więcej uwagi i że sama Unia ma obowiązek ustosunkować się do tych potrzeb w bardziej adekwatny sposób;
 8. Uważa, że nie istnieje jedno proste rozwiązanie dla poprawy sytuacji mniejszości narodowych we wszystkich Państwach Członkowskich; Uważa, że powinny zostać ustanowione i rozwijane wspólne cele dla władz publicznych w UE, biorąc pod szczególną uwagę na istotne standardy prawa międzynarodowego i powszechnie istniejące zasady; Wzywa Komisję do ustanowienia standardów polityki dot. ochrony mniejszości narodowych;
 9. Podkreśla, że Unia Europejska powinna być obszarem, na którym przeważa poszanowanie dla różnorodności etnicznej, kulturowej i językowej oraz gdzie nikt nie jest w jakikolwiek sposób wykluczany lub spychany na margines; Podkreśla, że w celu ochrony języków i kultur mniejszościowych, UE musi zastosować systematyczne zbliżanie oraz czerpać przykład ze sprawdzających się praktyk stosowanych w Europie;
 10. Podkreśla kluczową rolę Unii Europejskiej w umacnianiu dialogu międzykulturowego w Europie, który ma na celu wspieranie solidarności, jak również społecznej i politycznej jedności; Sugeruje, aby dołożono starań na rzecz promowania obopólnego zaufania i koegzystencji społeczności, które zamieszkują bliskie sobie ziemie, poprzez nauczanie ich i uczenie się od nich o swoich tożsamościach, językach, historii, dziedzictwie i kulturze w celu lepszego wzajemnego zrozumienia i poszanowania dla odmienności;
 11. Podkreśla, że ochrona osób należących do mniejszości narodowych i społeczności mniejszościowych, powinna być gwarantowana w sposób równoległy, spójny i skoordynowany na poziomie zarówno krajowym (rządowym, regionalnym i lokalnym) jak i europejskim (UE, Rada Europy, OBWE) – oznacza to, że istnieje potrzeba ustanowienia formalnych kanałów komunikacji między różnymi komórkami i procedurami;

12. Jest przekonana, że indywidualne prawa powinny być zagwarantowane dla członków mniejszości narodowych w celu stworzenia odpowiednich warunków dla ich rozwoju, porównywalnych z tymi, jakimi dysponuje większość; Zwraca uwagę na fakt, że mniejszości narodowe same w sobie nie posiadają osobowości prawnej, przez co nie mogą być stronami umów, czy porozumień. Jednakże muszą być celem ochrony kolektywnej, a osoby należące do mniejszości muszą cieszyć się zdolnością do działania, zarówno jako indywidualne podmioty prawa, jak i w obrębie organizacji posiadających odrębne osobowości prawne, stojących w obronie praw do tożsamości i kultury mniejszości narodowych; Uznanie i ochrona muszą być prawnie zorganizowane, zarówno na poziomie państwo-naród, jak i na płaszczyźnie ponadnarodowej (międzynarodowej);
13. Zauważa, że powinno się nieustannie promować wymianę sprawdzonych rozwiązań między społecznościami należącymi do mniejszości regionalnych bądź językowych; Zauważa, że sprawniejsze wykorzystanie istniejących już instytucji pomogłoby w komunikacji i koordynacji między organizacjami działającymi w sferze różnorodności językowej i nauki języków;
14. Podkreśla, że należy ustosunkować się do sytuacji, w której znajdują się bezpaństwowcy permanentnie zamieszkujące Państwa Członkowskie; Zważywszy na fakt, że poszczególne Państwa Członkowskie nakładają nieuzasadnione wymogi lub takie, które nie są niezbędne dla uzyskania obywatelstwa; wzywa dane Państwa Członkowskie do systematycznego i sprawiedliwego rozwiązywania tego problemu zgodnie z rekomendacjami organizacji międzynarodowych;

Prawa mniejszości, a powiększenie Unii

15. Podkreśla, że ostatnie i przyszłe powiększenia Unii prowadziły i będą prowadziły do zwiększenia liczby Państw Członkowskich charakteryzujących się różnorodnością kulturową i językową; w związku z tym uważa, że UE ma szczególnie obowiązek zagwarantowania praw mniejszościom;
16. Wzywa do zwiększenia spójności Unijnych rozwiązań w sferze ochrony mniejszości; stanowczo uważa, że zarówno Państwa Członkowskie jak i państwa kandydujące o członkostwo w UE powinny stosować się do tych samych zasad i kryteriów w celu uniknięcia sytuacji, w której stosowane są podwójne standardy; W związku z tym w celu przyczynienia się do rozwiązania tzw. Dylematu Kopenhaskiego, wzywa do ustanowienia efektywnego mechanizmu obserwującego, mającego za zadanie zagwarantowanie praw podstawowych i nabytych podlegających mniejszościom zarówno w państwach kandydujących o członkostwo w UE, jak i w państwach, które zostały już do Unii przyjęte.

Zadania dla Instytucji Europejskich i Państw Członkowskich Unii Europejskiej, których należy się podjąć w celu ustanowienia ogólnych standardów dotyczących praw mniejszości

17. Wzywa państwa, które są stronami Konwencji Ramowej o Ochronie Mniejszości Narodowych i Europejskiej Karty Języków Regionalnych lub Mniejszościowych do zrealizowania rekomendacji Komitetu Ministrów, opartych o raporty Komitetu Doradczego Konwencji Ramowej i Komitetu Ekspertów do spraw Karty Języków.
18. Podkreśla potrzebę ustanowienia ogólno-Unijnego systemu ochrony mniejszości narodowych, regionalnych grup językowych i regionów konstytucyjnych wraz z funkcjonującym mechanizmem monitorującym; podkreśla, że do roku 2020 przykładem takiego systemu może

stać się Program Krajowych Strategii Integracji Romów UE wraz z towarzyszącym mu mechanizmem monitorującym;

19. Wzywa do stworzenia Europejskiego Programu Krajowych Strategii Ochrony Mniejszości Narodowych, na wzór Programu Krajowych Strategii Integracji Romów UE;
20. Promuje ustanowienie Europejskiego Forum do spraw mniejszości narodowych i językowych, którego funkcja polegałaby na świadczeniu usług konsultacyjnych i doradczych dla Unii Europejskiej i Rady Europy;
21. Zachęca instytucje europejskie do rozwijania wiążących regulacji prawnych odnoszących się do praw mniejszości; Nawołuje Komisję do odgrywania bardziej aktywnej roli w realizacji założeń traktatów, które odnoszą się do omawianej kwestii; Zachęca Komisję do zaangażowania się w szukanie demokratycznych rozwiązań sporów między mniejszościami narodowymi i Państwami Członkowskimi w sytuacjach gdzie obustronne i wewnętrzne rozwiązanie nie jest możliwe.

- Załącznik –

Zbiór europejskich raportów parlamentarnych, rezolucji i innych dokumentów UE, które określają główne zasady dotyczące ochrony mniejszości narodowych i językowych w ramach Unii Europejskiej

- Artykuły 2 i 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz artykuły 10 i 19 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
- Artykuł 22 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, który zobowiązuje Unię do „szanowania różności kulturowej, religijnej i językowej”,
- Różnorodne instrumenty prawne przyjęte przez Radę Europy w sferze ochrony mniejszości, w szczególności Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, Konwencja Ramowa o Ochronie Mniejszości Narodowych, Europejska Karta Języków Regionalnych lub Mniejszościowych, orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz różnorodne instrumenty stworzone przez ONZ i OBWE,
- Komunikat wysłany przez Komisję do Rady, Europejskiego Parlamentu, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów zatytułowany „Niedyskryminacja i równe szanse dla wszystkich – ramowa strategia”(COM(2005)0224) razem z odpowiadającą rezolucją Parlamentu z dnia 14 czerwca 2006 r. o niedyskryminacji i równości szans dla wszystkich – strategia ramowa,
- Program Ramowy UE dla strategii Narodowej Integracji Romów ustanowiony decyzją Rady z dnia 19 maja 2011 r. na podstawie komunikatu wysłanego przez Komisję do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Programu Ramowego UE dla strategii Narodowej Integracji Romów do roku 2020 razem z odpowiadającą rezolucją Parlamentu z dnia 9 marca 2011 r. o Programie Krajowych Strategii Integracji Romów UE do roku 2020, oraz wnioski

dotyczące Programu Ramowego UE dla strategii Narodowej Integracji Romów do roku 2020, wysunięte przez 3089 zgromadzenie dotyczące Zatrudnienia, Polityki Społecznej, Zdrowia i Spraw Konsumenckich Rady Unii Europejskiej,

- Dyrektywa Rady 2000/43/EC wdrażająca zasady dotyczące równego traktowania wszystkich osób niezależnie od rasy lub pochodzenia etnicznego (Dyrektywa o Równości Ras), Dyrektywa Rady 2000/78/EC ustanawiająca ogóle wytyczne odnośnie równego traktowania w pracy (Dyrektywa o Równym Traktowaniu w Pracy), Decyzja Ramowa Rady 2008/913/JHA o zwalczaniu poszczególnych form i sposobów wyrażania rasizmu i ksenofobii przez zastosowanie prawa karnego (Ramowa Decyzja o Rasizmie i Ksenofobii),
- Rezolucja przyjęta przez Parlament Europejski dnia 4 września 2003 r. dotycząca regionalnych i mniej używanych języków i ich warunków w świetle powiększenia Unii i jej różnorodności kulturowej,
- Rezolucja przyjęta przez Parlament Europejski dnia 26 maja 2005 r. o wspieraniu i ochronie praw podstawowych: rola instytucji państwowych i europejskich, łącznie z Agencją Praw Podstawowych,
- Rezolucja przyjęta przez Parlament Europejski dnia 8 czerwca 2005 r. o ochronie mniejszości i polityce skierowanej przeciw dyskryminacji w powiększonej Europie;
- Rezolucja przyjęta przez Parlament Europejski dnia 14 czerwca 2006 r. o niedyskryminacji i równości szans dla wszystkich – ramowa strategia,
- Rezolucja przyjęta przez Parlament Europejski dnia 15 listopada 2006 r. o nowej strategii ramowej dotyczącej wielojęzyczności,
- Rezolucja legislacyjna przyjęta przez Parlament Europejski dnia 30 listopada 2006 r. o propozycji wysuniętej przez Radę odnośnie powstania Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej,
- Porozumienie z dnia 28 listopada 2007 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, a Zgromadzeniem Parlamentarnym Rady Europy w sprawie polepszenia współpracy pomiędzy wspomnianymi instytucjami oraz zwiększenia inicjatyw uzupełniających i synergii; Porozumienie między Wspólnotami Europejskimi, a Radą Europy w sprawie współpracy pomiędzy Agencją Praw Podstawowych Unii Europejskiej, a Radą Europy,
- Rezolucja przyjęta przez Parlament Europejski dnia 5 lutego 2009 r. o Problemach i Perspektywach Dotyczących Obywatelstwa Europejskiego,
- Rezolucja przyjęta przez Parlament Europejski dnia 24 lutego 2009 r. o wielojęzyczności: atut dla Europy i wspólne zobowiązanie;
- Rezolucja przyjęta przez Parlament Europejski dnia 1 grudnia 2010 o sytuacji praw podstawowych w Unii Europejskiej (2009) – efektywna implementacja Traktatu Lizbońskiego po jego wejściu w życie;

- Rezolucja przyjęta przez Parlament Europejski dnia 6 marca 2012 r. o modernizacji systemów szkolnictwa wyższego w Europie;
- Rezolucja przyjęta przez Parlament Europejski dnia 22 listopada 2012 r. o sytuacji praw podstawowych w Unii Europejskiej (2010-2011).
- Rezolucja przyjęta przez Parlament Europejski dnia 14 marca 2013 r. o wzmocnieniu walki z rasizmem, ksenofobią i zbrodniami nienawiści,
- Rezolucja przyjęta przez Parlament Europejski dnia 11 września 2013 r. o zagrożonych językach europejskich i różnorodności językowej w Unii Europejskiej,
- Protokół o zastosowaniu zasad subsydiarności i proporcjonalności z Traktatu Lizbońskiego.